

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. (8 5) 203 4407,

faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2024

Nr.

DĖL NUTARIMŲ PROJEKTŲ PAKARTOTINIO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, atsižvelgdama į 2024 m. kovo 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktą išvadą Nr. NV-511, pakartotinai teikia patikslintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 4 d. nutarimo Nr. 918 „Dėl Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimo ir elektros energetikos sistemos saugumo ir patikimumo stiprinimo veiksmų ir priemonių plano patvirtinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo projektas dėl sinchronizacijos veiksmų ir priemonių plano), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugpjūčio 7 d. nutarimo Nr. 821 „Dėl Elektros energetikos projektų, vykdomų įgyvendinant elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo projektas dėl sinchronizacijos projektų sąrašo) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto „Harmony Link sausumos jungtis“ inžinerinės infrastruktūros vystymo plano rengimo pradžios ir planavimo tikslų nustatymo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas dėl *Harmony Link* sausumos jungties planavimo) (toliau kartu – Nutarimų projektai).

Lietuvos Respublikos Seimas 2023 m. birželio 15 d. patvirtino Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo Nr. XI-2052 preambulės, 2, 3, 4, 5, 6, 8 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymą¹. Šiais Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo (toliau – Sinchronizacijos įstatymas) pakeitimais sudarytos sąlygos užtikrinti būtinas technines ir organizacines priemones, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema iki 2024 metų būtų parengta sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu per Lenkijos Respublikos elektros energetikos sistemą ir kad šiam tikslui pasiekti būtų įgyvendinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos saugumą didinantys projektai, o po Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos – ir elektros energetikos sistemos stabilumą, integraciją su Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinka užtikrinantys projektai.

2023 m. rugpjūčio 3 d. Lietuvos, Latvijos ir Estijos ministrai pirmininkai pasirašė bendrą deklaraciją, kuria įsipareigojama sinchronizuoti Baltijos šalių elektros tinklus su Vakarų Europos elektros tinklais ne vėliau kaip 2025 m. vasarį². Taip pat deklaracijoje pritarta Lietuvos, Latvijos ir Estijos perdavimo sistemų operatorių 2023 m. rugpjūčio 1 d. pasirašytam susitarimui, kuriame įvardyti konkretūs darbai, reikalingi elektros energetikos sistemos desinchronizacijai nuo Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių elektros energetikos sistemos (toliau – IPS / UPS sistema)

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f59868a00f5f11ee9ac6bb8cb9c06455?jfwid=j6buk9tii>

² <https://lr.lt/lt/naujienos-1/baltijos-valstybiu-ministrai-pirmininkai-pasirase-deklaracija-del-sinchronizacijos-ne-veliau-kaip-2025-uju-vasari/>

ir sujungimui su kontinentinės Europos tinklais darbui sinchroniniu režimu iki 2025 m. vasario mėn. užtikrinti (toliau – Susitarimai dėl sinchronizacijos ankstinimo).³

2023 m. gruodžio 19 d. Europos Sąjungos energetikos komisarė ir už energetiką atsakingi Baltijos šalių bei Lenkijos ministrai pasirašė politinę deklaraciją⁴, kuria dar kartą patvirtintas įsipareigojimas iki 2025 m. vasario mėn. sujungti trijų Baltijos valstybių elektros energetikos sistemas darbui sinchroniniu režimu su kontinentinės Europos tinklais per Lenkiją. Šia deklaracija ankstesnės sinchronizacijos datą – 2025 m. vasario mėn. politiniu lygmeniu patvirtino visos įgyvendinant sinchronizaciją dalyvaujančios šalys. Deklaracijoje taip pat patvirtinta galimybė, kad antroji elektros perdavimo jungtis tarp Lietuvos ir Lenkijos – *Harmony Link* – būtų įgyvendinama ją tiesiant sausuma, vietoj anksčiau planuotos jūrinės jungties. Taip pat patvirtinta, kad *Harmony Link* projektas turėtų būti įgyvendinamas neatidėliotinai.

Nutarimų projektai parengti siekiant įgyvendinti pirmiau minėtus Sinchronizacijos įstatymo pakeitimus ir pasiūktus susitarimus.

Nutarimo projektu dėl sinchronizacijos veiksmų ir priemonių plano siūloma patikslinti Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimo ir elektros energetikos sistemos saugumo ir patikimumo stiprinimo veiksmų ir priemonių planą (toliau – Planas), nustatant siekį, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema būtų parengta sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu 2024 metais ir kad šiam tikslui pasiekti būtų įgyvendinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos saugumą didinantys projektai. Taip pat nustatyti, kad po sinchroninio susijungimo su kontinentinės Europos tinklais būtų įgyvendinti elektros energetikos sistemos stabilumą didinantys ir integraciją su Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinka užtikrinantys elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektai (Plano 1 punktą). Plano 7 punkte siūloma aiškiai priskirti Plano veiksmus ir priemones pagal jų pobūdį – elektros energetikos sistemos saugumą didinantys, elektros energetikos sistemos stabilumą ir integraciją su Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinka užtikrinantys veiksmai ir priemonės.

Elektros energetikos sistemos saugumą didinančių veiksmų ir priemonių įgyvendinimas yra būtinas, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema būtų parengta sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu, todėl jie turi būti užbaigti vėliausiai 2024 metais.

Elektros energetikos sistemos stabilumą ir integraciją su Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinka užtikrinantys veiksmai ir priemonės gali būti užbaigti ir po sinchroninio susijungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais, tačiau yra numatoma, kad visi šie veiksmai ir priemonės bus užbaigti ne vėliau kaip 2025 metais, išskyrus Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės plėtos projektą ir *Harmony Link* projektą, kuriuos numatoma užbaigti atitinkamai 2026 m. ir 2028 m.

Siūloma patikslinti Plano 9.3.8 papunktį, numatant, kad siekiant išlaikyti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos pasirengimą izoliuotam darbui, Lietuvos elektrinės darbo ištekliai turi būti užtikrinami ir po sinchroninio susijungimo su kontinentinės Europos tinklais.

Plano 9.4.1 papunktyje „Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos dažnio stabilumo vertinimo sistemos (FSAS) įrengimas“ siūloma tikslinti veiksmus ir priemones, atsižvelgiant į pasikeitusią FSAS projekto įgyvendinimo koncepciją, nes numatoma diegti decentralizuotą FSAS sistemą, vietoj anksčiau planuotos bendros Baltijos šalių perdavimo sistemų operatorių sistemos.

Baltijos šalių elektros energetikos sistemų valdymo bloko sutartis įsigalios nuo sinchroninio prisijungimo prie kontinentinės Europos elektros tinklų momento, atitinkamai siūloma tikslinti Plano 9.4.3 papunktį „Baltijos šalių elektros energetikos sistemų valdymo bloko sukūrimas ir veiklos pradžia“.

³ <https://enmin.lrv.lt/lt/naujienos/baltijos-saliu-elektros-sistemu-operatoriai-pasirase-susitarima-sinchronizacija-ivyks-2025-m-vasari>

⁴ <https://enmin.lrv.lt/lt/naujienos/europos-komisija-baltijos-salys-ir-lenkija-pasirase-politine-deklaracija-del-sinchronizacijos-2025-m-vasari>

Ankstesnė siūlomo patikslinti Plano 9.4.4 papunkčio „Baltijos šalių elektros energetikos sistemų izoliuoto darbo bandymai“ struktūra buvo orientuota į dviejų Baltijos šalių elektros energetikos sistemų izoliuoto darbo bandymų – pradinio ir galutinio – atlikimą. Pasiėkus Susitarimus dėl sinchronizacijos ankstinimo, yra numatoma atlikti vieną Baltijos šalių elektros energetikos sistemų izoliuoto darbo bandymą iki susijungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu. Atsižvelgiant į tai, siūloma atsisakyti anksčiau 9.4.4.1, 9.4.4.3 ir 9.4.4.4. papunkčiuose numatytų gairių dėl izoliuoto Baltijos šalių elektros energetikos sistemos darbo bandymo paankstinimo 2023 m. ir atitinkamai patikslinti buvusius 9.4.4.2 ir 9.4.4.5. papunkčius, numatant poreikį atnaujinti Baltijos šalių operatorių prisijungimo prie kontinentinės Europos tinklų sutarties sąlygas, kad būtų galima pasirengti ir atlikti Baltijos šalių izoliuoto darbo bandymą 2025 m. I ketv., iki susijungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu.

Identifikavus šiuo metu perdavimo sistemos operatoriaus vykdomo projekto įtaką sėkmingai sinchronizacijai su kontinentinės Europos elektros tinklais, siūloma papildyti planą nauja gaire 9.4.6.1 „Energijos balanso ir papildomų paslaugų valdymo sistemos įdiegimas“.

Siūloma Plano 12.1.7 papunktyje numatytą 330 kV Neries transformatorių pastotės rekonstravimo projektą padalyti į du etapus, nes 330 kV Neries transformatorių pastotės rekonstravimo statybos rangos darbų I etapo užbaigimas yra būtinas, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema būtų parengta sujungimui su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu ankstesniais, nei pirmiau planuota, terminais.

Harmony Link sausumos jungties projekto įgyvendinimo planas buvo pristatytas ir aptartas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 26 sudarytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos tinklais darbui sinchroniniu režimu įgyvendinimo, elektros energetikos sistemos patikimo veikimo stiprinimo ir būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliame grėsmių, taikymo klausimams koordinuoti (toliau – Komisija) 2023 m. gruodžio 8 d. vykusiam posėdyje (toliau – posėdis). Posėdžio metu Komisija pritarė pasiūlymui, kad elektros perdavimo sistemos operatorius LITGRID AB vystytų jungties sausuma techninį sprendinį kaip pagrindinį *Harmony Link* projektui įgyvendinti. Atitinkamai yra siūloma tikslinti Plano 12.1.11 papunktį „*Harmony Link* jungties statyba“, numatant veiksmus ir priemones dėl *Harmony Link* sausumos jungties statybos ir įjungimo iki 2028 metų ir atsisakant papunkčio gairių, kurios nėra aktualios įgyvendinant *Harmony Link* sausumos jungties statybos projektą.

Vertinant tai, kad nėra numatomas poreikis naudoti skolintas lėšas sinchronizacijos projektui įgyvendinti, tolesnis Plano 14.1.2.3 papunkčio išlaikymas Plane nėra tikslingas, todėl siūloma jį panaikinti ir atitinkamai patikslinti Plano 14.1.2 priemonės formuluotę. Perdavimo sistemos operatorius sinchronizacijos projekto veiklas įgyvendina iš Europos Sąjungos paramos ir nuosavų lėšų.

Kiti Sinchronizacijos veiksmų ir priemonių plano projektu siūlomi pakeitimai yra redakcinio pobūdžio.

Nutarimo projektu dėl sinchronizacijos projektų sąrašo siūloma papildyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugpjūčio 7 d. nutarimu Nr. 821 „Dėl Elektros energetikos projektų, vykdomų įgyvendinant elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, sąrašo patvirtinimo“ sudarytą Elektros energetikos projektų, vykdomų įgyvendinant elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, sąrašą (toliau – Sąrašas) nauju projektu – *Harmony Link* sausumos jungtis. 2023 m. gruodžio 8 d. vykusiam posėdyje Komisija pasiūlė Energetikos ministerijai papildyti Sąrašą šiuo projektu.

Numatoma, kad *Harmony Link* sausumos jungtis leistų panaudoti sinergiją su „Rail Baltica“ projektu, paraleliai įrengiant kintamosios srovės 220 kV kabelinę jungtį Lenkijoje ir naują 220 kV oro liniją Lietuvoje.

Taip pat Sąrašą siūloma papildyti dar trimis Sinchronizacijos veiksmų ir priemonių plane numatytais projektais: Energijos balanso ir papildomų paslaugų valdymo sistemos įdiegimas, 330 kV Neries transformatorių pastotės rekonstravimas, NordBalt aukštos įtampos nuolatinės srovės jungties valdymo sistemos atnaujinimas dažnio valdymui užtikrinti.

Į Sąrašą įtraukiami projektai naujo finansavimo poreikio nesukuria, nes jų finansavimas jau yra suplanuotas projektų vykdytojo LITGRID AB iš Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) arba LITGRID AB nuosavų investicinių lėšų ir patenka į pažangos priemonės „Įgyvendinti Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą“ apimtį.

Nutarimo projektas dėl *Harmony Link* sausumos jungties planavimo yra teikiamas kartu su Sinchronizacijos projektų sąrašo projektu vadovaujantis Sinchronizacijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalimi. Nutarimo projekto dėl *Harmony Link* sausumos jungties planavimo tikslas – inicijuoti ypatingos valstybinės svarbos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto sudėtine dalimi esančio projekto inžinerinės infrastruktūros vystymo plano rengimą ir nustatyti planavimo tikslus. Nutarimo projektu dėl *Harmony Link* sausumos jungties planavimo numatoma pradėti rengti ypatingos valstybinės svarbos projekto teritorijų planavimo dokumentus, kurie, vadovaujantis Sinchronizacijos įstatymo 2 straipsnio 4 dalimi ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 5 straipsnio 4 dalimi, yra laikomi specialiojo teritorijų planavimo dokumentais (toliau – dokumentai). Pagal šiuos dokumentus numatoma vystyti elektros perdavimo tinklą, siekiant įgyvendinti elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, kuriuo siekiama įgyvendinti elektros energetikos sistemos sinchronizaciją, įskaitant ir rinkos integraciją užtikrinančių projektų įgyvendinimą.

Įgyvendinus paspartintą desinchronizaciją nuo IPS / UPS sistemos ir sujungimą su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu, bus sumažintos grėsmės Lietuvos Respublikos energetikos sistemai ir nacionalinio saugumo interesams. Paspartintas elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos ir sujungimo su kontinentinės Europos tinklais darbui sinchroniniu režimu procesas taip pat užtikrins glaudesnę strateginį bendradarbiavimą su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis ir partnerėmis.

Nutarimų projektais įgyvendinamos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 229, 241 punktų ir 242.1 papunkčio nuostatos dėl poreikio spartinti elektros energetikos sistemos sinchronizaciją su kontinentinės Europos elektros tinklais ir nedelsiant pradėti nuoseklią desinchronizaciją nuo IPS / UPS sistemos, kartu priimant reikalingus sprendimus dėl nacionalinės infrastruktūros plėtros.

Nutarimų projektai neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų ir nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus, kadangi nepatenka į minėtų taisyklių reguliavimo sritį.

Nutarimų projektais iš esmės nėra keičiamas esamas teisinis reguliavimas ar reglamentuojami iki šiol nereglamentuoti santykiai, todėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, neatliekamas.

Nutarimų projektuose nepateikiama naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų, todėl jie nevertintini Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Nutarimų projektai buvo teikti išvadoms gauti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, Elektros perdavimo sistemos operatoriui LITGRID AB, UAB „EPSO-G“, AB „Ignitis grupė“ ir AB „Ignitis gamyba“. Aplinkos ministerija, Teisingumo ministerija ir Susisiekimo ministerija Nutarimų projektus

derino be pastabų. Į Finansų ministerijos ir AB „Ignitis gamyba“ pateiktus pasiūlymus atsižvelgta. Iš kitų asmenų pastabų dėl Nutarimų projektų negauta.

Nutarimų projektai teisės aktų nustatyta tvarka skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Nutarimų projektus parengė Energetikos ministerijos Energetinio saugumo grupė (grupės vadovas Dainius Bražiūnas, tel. 8 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt), tiesioginis rengėjas – vyresnysis patarėjas Gediminas Karalius, tel. 8 602 46 536, el. p. gediminas.karalius@enmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas dėl sinchronizacijos veiksmų ir priemonių plano ir jo lyginamasis variantas, 15 lapų.
2. Nutarimo projektas dėl sinchronizacijos projektų sąrašo ir jo lyginamasis variantas, 2 lapai.
3. Nutarimo projektas dėl *Harmony Link* sausumo jungties planavimo, 1 lapas.

Energetikos ministras

Dainius Kreivys

Gediminas Karalius, tel. 8 602 46 536, el. p. gediminas.karalius@enmin.lt